

BUDAPESTA
6 Maiu st. v.
Dumineca 18 Maiu st. n.

Va esi joi'a si duminec'a.
Redacțiunea: *Strad'a*
arborelui verde nr. 12.

Nr. 34.

ANUL XV.
1879.

Pretul pe unu anu 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de anu 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$ de
anu 2 fl. 70 cr.
Pentru Români'a 2 galbeni.

Wagnerismul.

Precuvântare.

Este cunoscutu în lumea culta, că lupt'a cea mare, lupt'a de predominare în compozițiuni geniale de musica, este împartită în trei puteri uriasie, adese ori cu schintei de geniu, si aceste puteri se numescu astadi: Richard Wagner pentru Germani'a, Giuseppe Verdi pentru Itali'a si Charles Gounod pentru Franci'a.

Revoluțiunea cea produsu Wagner în sferile armonici, a datu o îmboldire puternica musiceii, a cutremuratu adâncu tôte temelile sistemelor vechi de compozițiune si voindu se rumpu în totul cu școl'a tradiționala în această arta, a scrisu acele opere si nenumerate compozițiuni, care, la începutu pareau turburate si nici cum picepute de timpul în care se nascuse. Treptatu apoi si prin stortări fenomenale, Wagner a ajunsu a-si respândi si a-si face mai gustata music'a sa rece, de cătra câte-va curti din Germani'a si astadi în patri'a lui se bucura de slav'a de celu mai mare compositoru modernu; elu dispune de ocrotirea fără margini a regelui de Bavaria, care i-a creatu unu teatru specialu de curându sfântitu prin ultim'a sa produțiune fantastica: „Nibelungen.“

Verdi, care lucrăza cu o rara energi'a de multu timp si care a produsu mai multe opere decâtu ori care altu compositoru, este privitu atâtu în Itali'a, câtu si de o însemnata parte culta a Europei, că

celu mai mare compositoru modernu în viéta. Asupra acestuia o mica digresiune! Nemuritorul Rossini eră vestitu în tôte salónele patriciane ale Fauburgului St. Germain din Paris si chiar la palatul Tuilleries prin calambururile si presentia sa de spiritu în convorbire: elu sciă se înveselésca o întréga societate cu o verva de spiritu hazliu, adese ori totu în aceeași înalțime de frumusetia cu care farmecă si transportă lumea prin compozițiunile sale. Odata princess'a de Metternich Pa întrebatu ce gândesce despre music'a lui Verdi care în-

Richard Wagner.

cepusese deja a fi celebru. Rossini s'è grabì a respunde : „Madame! la musique de Verdi nous procure des fichus quarts d'heure, mais aussi des beaux moments! . . .“

Am deschis ac'asta parantesa pentru a adaogi pe l'anga cele d'ise de Rossini, c'ã Verdi nu compusese pe atunci înca dulcea si rapit'orea sa melodrama „Un ballo in Maschera“. Nu se mai scie opiniunea lui Rossini dupa ce Verdi a produsu cu at'ata succesu acestu cap-d'opera musicalu. P'ote c'ã în alegatiunea lui Rossini erã si ceva din „jalousie de metier“, putea fi înse si unu adeveru. Viitorul fiindu chiamatu a se hotari mai claru în ac'asta materia, vom dice c'ã Verdi este mare si purure stralucitoru îndestulu, numai prin „Un ballo in Maschera“, f'ara a mai spune nimicu si despre celelalte ale sale numer'ose si dulci compositiuni!

Gonod care pâna la oper'a sa „Faust“ erã puçinu cunoscutu în lumea musicala si nu se bucurã înca de numele unui geniu „inovatore“, si-a capetatu c'ã prin farmecu deodata ac'asta reputatiune, pun'endu în musica nemuritorul cap-d'opera a marelui poetu Göthe. Elu este celu mai mare compositoru al Franciei si se scie, c'ã ac'asta geniala si fericita naçiune n'a d'isu înca ultimul ei cuv'entu în musica.

Astadi dar în plina lumina, civilisatiunea moderna admira urias'a lupta de predominare încinsa între acesti trei Herculi a celei mai sublime si mai rapit'ore din t'ote artele omenirii!

Caletorindu prin orasiile mari ale Europei si cu osebite prin Germani'a, am avutu fericirea a admirã productiunile lui Wagner si succesul lor cresc'andu si daru schiti'andu acestu studiu asupra unei vietii artistice din cele mai furtun'ose si mai caracteristice ale timpului modernu. Tintirea n'ostra nu este numai a face portretul omului, dar a înaltia, prin ad'anca admiratiune, operile sale la adeverat'a lor lumina! Si dar vom declarã sinceru pentru on'orea n'ostra si a proprietatii literare în genere, c'ã lucrarea ce urm'eza mai la vale, este în mare parte alcatuita si localisata prin diferite notiçie d'intr'o însemnata revista straina : totusi nadajduim înse, c'ã va gasi meritul ei în publicul cetitoru întru at'ata macar, c'ã va face mai multa lumina asupra unui compositoru astadi celebru în lume si despre care la noi se vorbesce într'unu modu straniu, numai din cele povestite s'eu cetite c'ate puçinu prin jurnalele capitalelor mari ale Europei! . . .

I.

Sunt mai bine de trei-dieci de ani de când Richard Wagner sprigina în Germani'a o lupta deschisa contra sistemului îmbraci'iatu de oper'a vechia. Lupt'a dur'eza înca si n'a încetatu unu momentu de a pasi'ona totu publicul inteligentu. Nisuintri'a ce pune artistul, succesul cresc'endu al operilor sale si chiar urçile critice s'eu a invidiei ce-a deşteptatu, dovedese îndestul spectatorului nepartinitoru, c'ã aice nu este vorb'a numai de unu personagiù ilustru s'eu unu talentu mai raru, dar c'ã în contopirea si unificarea acestora esista unu fondu maret'iu de ad'anci, de n'one si stranii idei. În regiunile înalte ale artei, încercãrile surlatanismului disparu us'oru în faç'i'a îndefierintiei publicului; este numai privilegiul inovatiunilor ad'anci de a întartã batai'a de jocu si a fi astfel espuse la loviturile efemere a celor mai selbatece si neiertate invidii.

Wagner este consideratu c'ã unu revoluçionaru radicalu în literatur'a musicala. Ac'asta este opiniunea publica în genere; ceea ce înse prietini' s'eu dusmanii lui nu cunoscù bine, este tocmai scopul acestei revolu-

çiuni folositor' s'eu primejdiose ce urmaresce artistul, ide'i'a suprema adev'erata s'eu falsa, care predomnesce în t'ote productiunile sale. Pentru acestu scopu Wagner nu încet'ezã de a luptã c'ã poetu, compositoru si s'iefu de orchestra; elu a jertfitu în cr'ancen'a lupta mai bine de patru-dieci de ani energ'i'a faptur'ei sale neîmpacate, astfel c'ã acestu scopu reformatoru s'a încarnatu în fiint'i'a lui si numele seu astadi a devenitu unu drapelu, unu scutu!

Opera s'a „Cântaretii“ (Die Meistersinger) serie originala si f'orte interesanta, p'ote servi înca c'ã unu punctu de apreciat'ione asupra acestui compositoru, adese ori judecatu cu multa us'urint'ia, dar care din începutu a inspiratu unei p'arti din publicu, atentiune serio'sa prin cele mai estraordinare însu'çiri: unu amoru fanaticu de art'a înalta, curagiul opiniunii sale si apoi o viet'ia într'ega jertfita în lupt'a unei singure si maret'ie ide'i! D'eca lumea inteligenta ar fi judecatu cu nepartinire ac'asta ideia chiar în scrierea „Cântaretii“ si s'ar fi patrunsu de sentimentele împesurate, de personagiile ce o sust'inu, de ad'ancimea g'ãndirei de rolul ce jóca music'a în pictur'a caracterelor si în desvoltarea actiunii, atunci si-ar face întrebarea d'eca în adeveru i se înfaçis'ieza o scriere îndoielnica, s'eu o adev'erata drama musicala care conduce auditorul într'unu modu magicu si directu la unu scopu de maret'ia? Nu ne vom întinde apreciat'ionile în ac'asta scriere, c'ãci scopul nostru e numai de a aruncã o privire asupra drumului pe unde compositoru a calcatu cu o fenomenala activitate dela primul seu debutu! Richard Wagner a fost, este si va fi campionul unei sublime ide'i si dar nu se p'ote contemplan nascerea si împregiurãrile acelei ide'i, dec'atu urmãrindu energia aperatorului ei în desfasurarea luptei!

PETRU V. GRIGORIU.

Ieri si astadi.

Ieri câmp'ia înverd'ita
Avea fluturi si odoru;
Astadi zace vestedita,
De saru ul florilor.

Ieri resunã coloru în vale
Fluerul c'obanului;
Astadi volbura-i pe cale
Si mugitul v'entului.

Ieri sperant'ie ridiçitor'e
M'aripau pâna la ceriu;
Astadi pl'angu în grea durere,
C'am perdutu ce-am speratu ieri.

EMILIA LUNGU.

Maritata si totusi f'ara barbatu.

— Romanu americanu, de Mrs. May Agnes Fleming —
(Urmare.)

„În sér'a dupa descalecare s'iedeam în Liverpool în o cafenea si meditam cum as'u put'ẽ mai bine întreprinde acestu lucru, când deodata prin destinaçiune mai înalta îmi cad'iu la mâna unu jurnal vechiu, în care ved'iuu anuniul despre remunerarea espusa pentru scrierea despre Alice Warren. În medaillon statea: „Paulina Alicei ei. 1860“, si perdut'a de ac'i se chiamã i'era-si Alice. Acest'a mi-a fost punctul de mâncare. Mersci

la Londra, aflai cancelari'a avocatului, la care se depunu totu feliul de sciri. Intrebai, cine a facutu acelu anunciu si fui invitatu sè spunu ce sciù. Declarai, cà nu potu face ast'a, si asià în fine aflai adres'a dtale. Îndata ce audî de numele „Paulina“ scieam cà sùm pe urm'a buna si venii aici. Acést'a este istori'a. Alice Warren a fost ucisa în ajunul Craciunului 1862 pe câmpî'a dela Battersea, si cadavrul ei pôte cà si astadi zace înca neîngropatu.

Narațiunea matrosului se fini, Paulina îl ascultă pâna în fine înmarmorita.

— Si cum a fost acelu barbatu, carele a omorit'o ? — îl întrebà ea.

— Eu nu i-am vedutu façı'a; statur'a lui înse erà înalta si subțire, îl tîneam unu gentleman.

Paulina cugetà la Lordul Montalien, înse erà destul de precauta spre a nu-si esprime suspitiunea.

Ea se sculà încetu.

Acum sciù ea tôte.

Serman'a, serman'a Alice!

— Voiu sè chiamu pe tatal meu, — dîse ea apoi, — trebue îndata sè se întreprinda ceva.

Ea întrà în chilîa.

— Ce s'a întêmplatu, Paulino ? — dîse Mr. Lisle înspaimântatu. Tu esti palida cà unu cadavru, ce ti-a împartașitu acelu omu despre amic'a ta?

— Ea e ucisa si zace de siese ani înca neîngropata. Elu îti va enarà acea istoria înfioratôre.

— Du-te de te culca, fiic'a mea, si nu uità cà mâne avem sè plecâmu.

Ea ascultà. Capul i ferbià de durere.

Mr. Lisle dîse soçıei lui si Rosannei sè grigésca de ea, ier elu se rentornà la matrosul, carele repetî de nou acea istoria.

Ulrich se înfiorà. Acést'a dara a fost ursit'a frumôsei Alice.

— Noi trebue îndata sè facemu aretare despre acést'a poliției, — dîse Robert Lisle; — dta me vei însogî mâne si vei împartași de nou acést'a istoria la locul concerninte.

Bill Saunders promise cà se va presentà la ôr'a anumita, si plecà la o ospetaria.

— Cine scie ce fel de urmâri pôte avé acést'a scire înfioratôre asupra sânetătii atacate a Paulinei, — observà Mr. Lisle; — fostu-a ea în relațiuni intime cu acea fêta ?

— Ele se iubiau ca surorile, — dîse Ulrich fôrte emoționatu.

— Si nu se scie cu cine a fugitu Alice ?

— Nu cu siguritate.

— Dara totusi se suspicionédia ôre cine ?

— Da.

— Si cine este acela ?

Ulrich traganà. Elu nici odata nu voiea sè auda despre acea istoria, si acum cu atâtu mai puçinu.

— Unde a fugitu ea ?

— Unde a fugitu, nu se scie, Spekhaven înse l'a parasitu cu Guido Carls court.

— Mason !

— Toti sciù acést'a. Ea caletori cu elu la Londra. Multi îl credu amagitoriul ei, înse eu nu, si si mai puçinu tatal ei si Paulina.

— Enarédia-mi tôte, Mason !

Robert Lisle vedîu ce periclu învolvà acestu lucru amatului seu amicu.

O ôra convorbira ei, si Mr. Lisle deveni totu mai seriosu.

— Nu este elu, — dîse apoi decisivu, — elu nu este capabilu de o astfel de fapta; si totusi împregiu-

rarea, cà a caletoritu cu acea fêta la Londra îl pôte aduce în pozițiune neplacuta, pâna când se va aflà faptitorul adevveratu. Nu se banuiesce altul ?

— Paulina banuiesce pe Lordul Montalien, ea înse totu-de-una l'a urîtu, si apoi nimenea nu cugeta sè aduca lucrul în legatura cu dînsul. Eu mai bine asiù fi voitù sè fi tacutu matrosul.

Olivia întrà, façı'a ei erà înspaimântata si palida.

— Esti tu aci Robert ! Ce a împartașitu strainul acela Paulinei, de e atâtu de iritata ?

— Unde e dîns'a ?

— În chilîa ei; ea nu ne-a lasatu sè remânemu la dîns'a, totusi ea nu e în stare de a fi singura. Ce e ?

Robert Lisle împartași pe scurtu totu lucrul.

— Si Paulina iubià pe acea fêta cà pe o sora, — dîse Olivia, — trebue sè mergu sè vedu de ea.

Usi'a Paulinei erà încuiata. Ea batîu la usîa si nu primi nici unu respunsu.

— Paulino, Paulino ! — strigà Mrs Lisle înfricata.

Nici unu respunsu.

Olivia chiamà pe soçıul ei, carele îndata si spar-se usi'a. Lamp'a ardea pe mésa. Pe patu zacea Paulina nemișcata.

— Ea a leșinatù, — eschiamà Rosana. Ea nu erà leșinata, ci numai ametița fàra presintia. Lovitur'a a fost grea si ea si-a perdutu presintî'a si puterea; si când se facu deminétia, Paulina Lisle zacea în fantasiî delirice.

Capitulul VI.

Pentru o femeia.

Prim'a ôra în viétia a fost Paulina greu morbôsa. Chilîa aerosa în care „Polly Mason“ odiniôra a petrecutu timpurile aurie ale copilariei, erà acum tacênda si posomorita, si Rosanna siedea palida lângă patul favoritei ei. Unu medicu renunitu din Londra tractà pe morbôs'a, care zacea în fantasiî delirice.

Sè întielege de sine cumca caletori'a se amânà; acum la alte se cugetau ei, si erà téma cà mai remânéva ea în viétia ?

Mum'a ei decând a fost în institutu nu se putea predominà, si asià trebuia sè se retîna cu forti'a dela chilîa morbôsei.

Robert Lisle de si si-a riscatu si viétia pentru soçı'a si fiic'a sa, totusi sciea sè se retîna, si de pe façı'a lui cea seriôsa nu se observà durere séu tortura.

— Noi, Mason, vom plecà la Londra cu trenul de médiadi, — dîse elu; — avemu o datoría sânta, sè facemu aretare poliției.

— Cum voiesci, Mr. Lisle, — respunse Ulrich aretandu-si neplacerea, — eu din parte-mi nu asiù face. Acést'a istoria fatala învolve persón'a lui Guido Carls court si-l face culpabilu, de si elu întocmai cà si mine este nevinovatu.

Lisle puse mân'a pe umerul lui Ulrich Mason.

— Pe Guido Carls court îl iubescu cà pe unu fiu al meu, dar tocmai din caus'a acést'a trebue sè se facea cercetare, cà astfel sè-si póta salvá onórea si caracterul, si sè scape de ori ce banuiéla. Numele lui s'a coniectatu deja pré multu cu acea fêta nefericita; nu esiste unu sufletu în Spekhaven, care nu ar scî cà elu a caletoritu la olalta cu Alice la Londra, si prin urma-re toti facu coniectiuni.

(Va urmá.)

Calindarul septemănei.

Dumin.	6 18	G. 6 d. P. orb. dr. Iov, c. Mamant.
Luni	7 19	amint. semn. crucii, s. m. Acaciu.
Marti	8 20	s. ap. ev. Ioan. c. p. Arseniu M.
Mercuri	9 21	pr. Isaia, ss. mm. Cristofor, Gord.
Joi	10 22	Inaltărea Domnului. s. ap. Simon Z.
Vineri	11 23	s. st. m. Mochiu, s. m. Dioscor N.
Samb.	12 24	ss. pp. Epifaniu, German.

Din galeri'a casei magnatilor.

(Desbaterea proiectului de lege pentru întroducerea limbei unguresci că studiu obligatoru în tôte şcolile.)

Budapesta 13 maiu.

Iéta-ne si-aice unde n'amu fost decând nemuritoriul Gozsdu a tînutu cuvântarea sa memorabila în 1861. Dar nu e mirare, că noi vinimu asiá arare ori p'aice, căci nici chiar ênsiisi membrii acestui corpu, „nascutii legislatori“, nu pré sînt diligenti. Iéta si de asta-data numerul celor presinti abiá se urca la 27.

Presiedinte Majláth, dintre ministrii numai Tréfort, mai târdíu si Tisza. Unu aspectu interesantu forméza episcopii, în îmbracamintele lor de gala; de-a stâng'a, în rëndul primu siede Esc. Sa arhiepiscopul si metropolitul Vancea, pe bancele de dinapoia sa trei episcopi r. c., lînga acestia junele si vigurosul episcopu al Lugosiului, Ill. S. dl dr. Victoru Mihali; în drept'a, în despartieméntul primu, în banc'a d'ântâiu, ocupa locu represintantii bisericeii gr. or. române, Esc. Sa arhiepiscopul si mitropolitul Miron Romanu, lînga care zarimu venerabil'a figura a carantului episcopu de Caransebesiu, Ill. S. dl Popasu, si pe Ill. S. dl episcopu al Aradului Ioanu Meţianu.

E la 11 óre. Siedinti'a se începe. Presiedintele mai ântâiu aduce la cunoscintia, că arhiepiscopul si metropolitul Haynald a cerutu concediu pe 8 zile, ceea ce i se acordá. Apoi, dupa terminarea unor agende, se pune la desbatere proiectul de lege pentru întroducerea limbei unguresci că studiu obligatoru în tôte şcolile din tíera, lege votata deja de camera deputatilor.

Ministrul de culte Tréfort motivéza necesitatea acestei legi, si recomanda primirea ei si de către casa magnatilor. Ântâiu se scóla :

Arhiepiscopul si mitropolitul gr. c. dr. Ioan Vancea : Nu dorul debutării, nici nu prejudetiul me îndemna sê iau cuvântul, căci asiá ceva au-mi permite nici etatea, nici positiunea mea; ci dóue puncte de vedere juridice: deslucirea si statorirea dreptătii si a equitatii, si consciintia datoriei ce trebuie s'o împlinescu.

Acestu proiectu de lege isvoresce din importantia limbei statului; fia-mi dar permisu sê atingu puşintelu pretiul si valórea limbei! Scimu toti, că limb'a e unu tesauru, de care nimene nu vré sê se desparta, căci limb'a e organul vietii spirituale si principalul factoru al omului în tôte fazele vietii publice. De aice urméza stim'a, iubirea si entusiasmul ce nutrimu pentru ea; de aice si acea delicata gelosia cu care toti o scutescu, si apera, de câte ori se ivesce macaru si umbr'a pericolului.

Iéta caus'a, pentru care si proiectul acesta de lege a desţeptatu în multi, si în deosebi în români, în-

grigire si gelosia! Dar afara de acést'a, fôrte multi barbati de specialitate contestéza, că întroducerea limbei statului în şcolile populare nemagiare, cu scopul d'a o învetiá, ar puté produce rezultatul acesta, căci destinaţiunea acestor şcole nu este d'a învetiá limbe, ci d'a-si câştigá cunoscintiele elementare. Nu credu, că elevii din aceste şcole sê fia în stare d'a învetiá si alta limba, afara de a lor. Noi, a căror limba materna nu e cea unguresca, si cari scimu cu câte greutáti o puturamu învetiá, putemu sê probámu acést'a mai ales.

Asiá dara va urmá alternativ'a, că séu sê se întrebuintéze mai multe óre pentru propunerea limbei unguresci, séu sê se si propuna unele studie chiar în limb'a acést'a; dar ast'a s'ar face în detrimentul celorlalte studie, si totu-odata ar justicá acele temeri si gelosii, cari deja s'au manifestatu.

Din punctu de vedere practic, eu nu potu întielege, că pentru ce aru avé asiá mare trebuintia populare agricole nemagiare sê scia limb'a statului, în câtu aceea sê li se împuna tocmái prin nişte paragrafi atátu de rigurosi? Dar n'au trairu ele pân'acuma si fâr acést'a? Déca frundiárimu paginile istoriei, vedemu, că Ungari'a nici odata n'a fost mai fericita si mai stimata în strainetate, decátu sub regii Ludovicu celu Mare si Matí'a, cu tóte că atunce abiá a díeccea parte a locuitorilor sciea limb'a statului, care pe timpul acela erá cea latina.

Din acést'a se potu concludé trei învetiaturi: ântâiu, că statul póte sê fia puternicu si impunetoru, fâra că fia-care cetatíanu al seu sê cunósca limb'a statului; a dóu'a, că statul póte sê fia fericitu si popóarele sale potu sê fia îndestulite, fâra că aceste sê atérne de la cunósccerea limbei statului; si a trei'a, că iubirea-de-tíera, patriotismul, nu e legatu de cunósccerea limbei unguresci; căci toti iubescu de-o potriua patri'a, care i-a nascutu, crescutu, nutritu, care le asigura viétia, averea, religiunea, datinele, adeca totu ce au placutu si scumpu.

Cá pân'acuma, ómenii vor învetiá limb'a aceea de care vor avé trebuintia, si limb'a statului, mai de graba vor învetiá-o din interesu propriu, decátu prin astfel de sila. A pretinde că poporul sê întieléga si sê vorbésca dóue limbi, este unu ce neesecutabilu; acést'a numai prin şcolile populare nu se póte realisá; dar în şcolile mai fnalte si acuma se propune limb'a unguresca.

Motivul, că propunerea limbei statului zace în interesul acelora, cari vreu sê fia aplicati în posturi, numai voiesce sê probeze multu, căci numerul acelora e micu în comparatiune cu naţiunea; si ar fi de doritu că cel puşin aceia sê se aplice în posturi cari sciu limb'a unguresca, dar cauta sê marturisescu, că ênsumi am auditu multe plânsori, că din partea românilor nu multi se împartasescu de acestu favoru.

Dar sê vedemu ce va produce legea acést'a pentru învetiatorii populari? În díeccea mea dintre 500 de învetiatori, dóue din cincii partii nu cunosc limb'a statului. Ce se va face cu acestia în întielesul acestui proiectu de lege? Rigórea legii si aplicarea ei si mai rigoroása, nu póte sê produca altu-ceva, decátu că aceia sê se scóta din staţiunile lor. Dar ce va fi sórtea lor, ce vor face ei? Din mic'a lor léfa n'au fost în stare a-si câştigá avere, căci din aceea abiá putura vegetá; de lucru nu vor fi capabili, căci anii tineretiei lor au trecut. Cine le va recompensá ostenelele, cine le va asigurá viétorul? Fondul de pensiune, unde si ei au contribuitu din sudórea feşiei lor? De óra-ce nu se póte sperá acést'a, sórtea lor va fi, că nu vor avé pânea de tóte díelele, că vor flamândi, că vor sporí numerul

flamândilor si al nendestulitilor, ceea nu este nici în folosul statului, nici în interesul societății.

Nu știu consideratu-s'au aceste eventualități, știu înse că legea trebuie să fie dreapta, care, de si pedepsește, înse nici odata nu produce deserațiune.

Ce se va face cu școlile remase fără învetiatori ? Góle nu potu rămâne, căci si legea opresce acést'a. Deci trebuie să se aduca alti învetiatori în ele. Dar autoritățile bisericesci nu vor gasi destui individi spre a corespunde cerințelor legii. Deci altul, însusi statul trebuie să se îngrijesca în privința acést'a. Dar astfel s'ar atacá autonomi'a si s'ar lucrá încontra legii de instrucțiune din 1868. Înse de unde va gasi si statul destui învetiatori apti ? Unde va puté. Asiá apoi se va întemplá, precum si adi se întemplá, că niște învetiatori straini de limb'a si de religiunea învetiácelor se vor aplicá în scoli. Si ce va fi rezultatul învetiaturei lor ? Învetiatorul neputându-se întielege cu școlarii sei, acestia nu vor face nici unu progresu. Cum se póte pretinde, că autoritățile bisericesci să privesca cu nepasarea acést'a anomaliá ?

Si cine garantéza, că legea acést'a cu timpul nu se va schimbá, si studiul obligatu acuma nu va deveni limb'a propunerii ? Atunce se va atacá condițiunea de viétia a bisericeii gr. c. române, că se vorbescu numai de ast'a, a cărei limba liturgica, ceremoniala si bisericesca e cea romána. Deci eu nu potu să primescu acestu proiectu de lege !

Archiepiscopul si mitropolitul gr. or. Miron Romanu :

Se știe, că înainte de ast'a cam cu trei luni, când acestu proiectu de lege, cu tecstul seu d'atunce, s'a publicatu în diuare, dintre naționalitățile nemagiare ale patriei, mai ales románii au fost aceia, în cari intanșiunea proiectului de lege si modul esecutării sale au desțeptatu temeri. Aceste temeri au isvoritu din convingerea, că proiectul de lege introduce pe terenul instrucțiunii publice, cu desconsiderarea pedecelor pedagogice si a altora, niște dispozițiuni superflue, cari de-o parte jignescu autonomi'a bisericeii, de alt'a potu să împedece desvoltarea culturala a cetatienilor nemagiari, si astfel sânt menite a spriginí acea dorintia viu exprimata a opiniunii publice unguresci, că locuitorii de naționalitate nemagiara a patriei să se contopésca în elementu ungurescu.

E dreptu, că tecstul originalu al legii astfel întielese a perdutu multu din caracterul seu acutu prin redactarea lui de acuma ; cu tóte aceste acela si acuma contine multe dispozițiuni, cari numai marescu temerile naționalităților nemagiare.

Eu, carele deja între marginile loialității mi-am luat voí'a a remonstrá în cotra acestei legi, înainte de tóte protestezu în contra acelei suposițiuni, cu care durere ! am fost întimpinatu de către press'a magiara, că toti aceia cari cutéza să iee cuvântul în contra acestei legi, sânt condusi de antipati'a în contra limbei magiare, că nu posedu simțiul patrioticu si lucréza pentru niște scopuri, cari cadu afara de cercul conceptului de statul Ungariei.

Nu vreu să me dimitu întru combaterea acestor banuieli fără temei si insultátore, căci credu că ele sânt rezultatele acelei iritațiuni, de care suferu mai alesu nu unguirii genuini, ci acei magiari moderni, cari manuescu press'a, si cari se supera că si naționalitățile nemagiare nu imitéza esemplul lor.

Încátu privesce modest'a mea persóna, me provocu la trecutul meu ; fia-care acțiune a acestuia a fost îndreptata pentru consolidarea buneii întielegeri între diversele națiuni si religiuni. Totu din acestu motivu

îmi facu si acuma datori'a, redicându-mi graiul în contra acestui proiectu de lege.

Precum dișei, eu am datu deja espresiuine temerilor mele față de acést'a lege ; cu permisiune, voiú ceti unele pasage din reprezentáțiunea ce am datu Maj. Sale. (Cetesce, apoi continua.)

Proiectul de lege jignesce multu legalul dreptu de inspectiune al autorităților școlare ale bisericelor autonome ; si cu demnitatea autorităților bisericesci nici decátu nu e compatibila acea dispozițiune a legii, care face atêrnátore validitatea decretului de învetiatoru dela subscrierea inspectorului școlaru.

Astfel de restringeri probéza pučina încredere față de supremele autorități bisericesci. Ministeriul are dreptul de inspectiune ; dar a stirbi prin dispozițiuni preventive demnitatea acelor autorități bisericesci, nici nu e bine, nici necesariu.

Încátu privesce necesitatea d'a scí limb'a unguresca, am să observu, că poporul de naționalitate nemagiara, afara de limb'a sa materna, numai prin acele tînuturi are trebuința de alta limba, si prin urmare si de cea unguresca, unde siede mestecat cu unguiri séu cu alte naționalități ; dar, si conformu legii de naționalitate, atátu în viétia privata, câtu si în cea publica, si numai limb'a sa i este de ajunsu. Unde siedu mestecati, fia-care va învetiá limb'a de care va avé trebuința, fără că să fie necesaru să se faca o astfel de lege ; iér cei ce se ducu la școli mai înalte, acolo vor puté învetiá limb'a magiara, căci acolo se propune.

Déca înse nu din necesitate, ci din lucsu se introduce limb'a statului în școlile nemagiare, ast'a se face în detrimentul celorlalte studie, si totusi nu va produce nici unu resultatu acolo, unde școlarii afara de școla nu vor avé nici o ocașiune să converseze în limb'a unguresca.

Totu ce se póte face în școlile dela sate în interesul limbei magiare, este, învetiarea d'a ceti si scrie unguresce si esercițiul necesariu pentru pronunțarea corecta ; dar acést'a s'a facutu si pân'acuma, iér unde înca nu s'a introdusu, se póte introduce, si încátu privesce dieces'a mea, ve asigurú, că se va si face ; înse ceea ce pretinde legea acést'a, e unu ce imposibilu si incompatibilu cu demnitatea legii.

Necesitatea ardítore a bietului nostru poporu nu e tocmai limb'a magiara ; ci usiorarea sarcinelor publice, si posibilitatea d'a se aperi în contra înriuririi acelei clase a poporațiunii, care îl aduce la sapa de lemnu.

În fine, relativu la fras'a dlui ministru de culte, că „unii domni au interesul d'a agitá“, încátu prin aceea ar fi facutu alusiune si la mine, o respingu. Nu primescu proiectul, ci facu propunere de trecere la ordinea dișei.

Ciasca (episcopu r. c. în Zips) primesce proiectul, căci acela corespunde unei necesități în părțile de sus ale Ungariei.

Episcopul Aradului Ioanu Mețianu :

Înainte de tóte declarú, că nu süm în contra învetiării limbei unguresci în școlile elementare, încátu acést'a e cu putința si necesaria ; atátu în dieces'a mea, câtu si în celelalte diecese române învetiarea limbei unguresci s'a si introdusu de multu. Cu tóte aceste süm silitu a o combate, déca aceea are să se introduca — în detrimentul autonomiei bisericesci, al instrucțiunii populare si al moralității.

Ori ce cultura nu póte să produca fără moralitate fructe bune. Deci între știința si moralitate este unu necsu strínsu ; acestu necsu mai alesu se póte

observá în viéti'a poporului român. La români biseric'a e în legatura asiá de strimta cu școl'a confesionala, încâtu un'a fãra alt'a nu pôte sè esiste, càci ambele lucréza reciprocu pentru înaintarea celeialalte. Biserica conduce în școle crescerea poporului, si când școl'a si-a terminatu agendele, biseric'a primesece în sinul ei tinerimea, desvoltându în ea moralitatea. Din acestu punctu de vedere dara, trebuie sè dau expresiune acelei temeri, cà acestu proiectu de lege si mai ales executarea lui, va ruiná acelu neesu, acea armonia, si cu aceste dimpreuna se va clatiná si moralitatea.

Dispozițiunea prin care hotarirea capabilitãtii de învetiatoru se ia dela confesiuni, si se dà altor autoritãti, cari nu cunosc spiritul respectivelor confesiuni, desconsidera caracterul religiosu al școlilor. Urmarea firésca a acesteia va fi, cà zelul confesiunilor întru susținerea școlilor va lãncedí, si astfel nu numai instrucițiunea poporala, dar si moralitatea înca va scadá.

Pôte sè fia acest'a interesul statului? Eu credu cà nu. Statul numai atunce pôte sè fia tare, dèca toti cetãtíenii sei, fãra privire la naționalitate si religiune, înainteza d'o potriua atãtu pe terenul moralu, càtu si pe celu spiritualu.

Românii, cari din caus'a vitregitãtii timpurilor, au remasu înderetru în cultura, îndata-ce s'au delaturatu acele pedece, cu celu mai mare zelu s'au apucatu sè înfiintieze institute de învetiãmentu, din propriiele lor mijlóce, sub scutul si cu ajutoriul bisericeii. Succesul din aceste pôte rivalisá cu al altor confesiuni. Se întielege dara, cà Românii, aflându acésta lege, au devenitu gelosi de institutele lor; acésta gelosia e cu atãtu mai justa, càci dispozițiunea legii atinge si chiar autonomi'a garantata prin lege a bisericeii gr. or.

Nu contestãmu dreptul de inspectiune suprema a statului, dar proiectul acesta pretinde mai multu, întrarea statului în administrațiunea instrucițiunii poporale. Am dísu, cà nu sãm în contra, cà si limb'a ungurésca sè se propuna în școlele dela sate; dar acést'a s'ar fi pututu face pe alta cale, fãra jignirea autonomiei si fãra sè se deștepte atãte temeri. Nu primescu proiectul.

Episcopul r. c. Ipolyi (Stummer) dice cà slovacii din dieces'a lui (Besztercebánya) primescu cu multiamita legea acésta, apoi polemiséza în contra Esc. S. parintelui mitropolitu Vancea, carele, luându cuvântul în cestiune personala, i rectificã ratecirile.

Episcopul Lugosiului dr. Victor Mihali: Legea de instruciune din 1868 a enunçiatu învetiãmentu obligatoru; dar totu-odata a satoritu princípiul, cà instrucițiunea elementara ântãiu e competint'ã parintilor, a dóu'a a comunei si în a trei'a linia a statului. Deci legea aceea a lasatu la liber'a dispozițiunea parintilor, în ce modu vor sè deie copíilor lor instrucițiunea necesaria.

Acea lege a ordonatu cà toti învetiãceii sè studieze în limb'a lor, càci numai în aceea vor puté sè faca progresu.

Acestu postulat al legii naturei si al pedagogiei a fost delaturatu de càtra unele organe pré zelóse, cari — cà sè vorbescu numai de dieces'a Lugosiului — au aplicatu în comune curatu române niște învetiãtori cari nu sciú romãnesce. Acele organe potu sè-si affe radiemu în acestu proiectu de lege, càci ele deja mai de multu facura aceea ce legea ast'a va pretinde numai de acuma înainte.

Acésta lege dispune, cà elevul din școl'a poporala sè nu se instrueze numai în limb'a sa. Cu voi'a d'icu asiá, pentru cà proiectul de lege nici cu o vorba

nu amintesece, cà în ce felu de limba sè fia scrisa gramatic'a aceea, din care copíilor li se va propune limb'a magiara? Deci acestu proiectu de lege are sè schimbe dispozițiunea cea mai esențiala a legii din 1868, dispozițiune relativa la limb'a de propunere.

Legea trebuie sè isvoréscã din viéti'a reala; dar acestu proiectu nu are bas'a sa acolo, càci nu e necesaru, nici folositoru, ci din contra pagubitoru. Nu e nici macaru equitabilu, càci § 3 impune învetiatorilor o greutate nóua; iér § 4 ordóna cà în o parte a școlilor din tíera sè se propuna dóue limbi, pe când în celelalte se va propune numai un'a.

Din acésta cauza românii se vor înstrainá d'a calcá pe carier'a de învetiatoru; dar si parintii se vor teme a-si dá pruncii la școlã; apoi si procurarea cãrtilor va costá mai multe spese.

Dar legea acést'a nici nu va produce rezultatul speratu, càci dèca limb'a magiara se va propune numai în câteva ore, nimene nu o va învetiá. De cumva înse s'ar propune în mai multe ore, ma dóra ar deveni si limb'a propunerii, atunce în executare s'ar face mai multu decâtu ce se dice aice.

Propunându-se dóue limbi în școlã, în ce mesura un'a din ele se va bucurá de vr'unu avantajiu, în aceea cealalta va perde, pâna când în urma, totu slabindu, va fi silita a se retrage cu totul.

În càtu privesce asertiunea, cà chiar naționalitãtile au trebuintã de limb'a ungurésca, de óra-ce ast'a e limb'a statului, observu, cà legea de naționalitãti din 1868 a asigurat în privint'ã asta naționalitãtilor drepturi. Cei ce au trebuintã de ea, vor învetiã-o; dar nu este cu putintã, cà masse compacte de odata sè vorbésca dóue limbe; càci unde se observa asta, nu e decâtu unu stadiu de trecere din o limba în alt'a.

În școlile unguresci limb'a germãna se propune numai din anul al treile, va sè dice atunce, când baiatul e în stare a pricepe, nu cum dispune legea acést'a cu limb'a ungurésca.

Dar dèca limb'a statului e necesaria pentru naționalitãti, sè lasãmu în voi'a lor a o învetiá, sè nu o împunemu cu forti'a.

Eu nu potu sè spriginescu cu votul meu unu proiectu de lege, care împedeca liber'a dispozițiune a parintilor, care e nejusta față de români, si care e în contradicere cu dispozițiunile legilor de pân'acuma.

Ujfalusy (comite supremu în Carasiu si Severin) face unele reflexiuni, apoi discusiunea se închide. Se votéza. În contra votéza numai mitropolitii si episcopii români presinti, adeca 5 ênsi.

* *Budapesta 14 maiu.*

La desbaterea speciala Esc. Sa mitropolitul Miron Romanu face mai multe amandamente, dar nici unul nu se primesece.

Mitropolitul Vancea si episcopul Mihali, plecându adi deminétia càtra casa, la desbaterea speciala nu mai asista.

Astfel se încheiã si al doile actu al acestei drame.

Cronic'a lumei.

Diet'a a votatu proiectul de lege pentru anticipatiunea de 8 milióne fl. societãtilor de regulare a Tisei; apoi a desbatutu legea pentru paduri.

Banotele nóue înca nu se potu face, din caus'a cà cele dóue guverne nu s'au pututu învoi în privint'ã marcei ce va sè aiba banc'a austro-ungara. S'au facutu multe planuri si espediente, dar tóte însedaru.

S'a propus si acea, cá marc'a sè nu se puna de felu pe aceste bancnote; apoi s'a planisatu, cá o lature sè se tipărăscu cu textu germânu si marca austriaca, iér alt'a cu textu ungurescu si cu marc'a Ungariei, dar nici unul din aceste espediente nu s'a primitu. Asiá apoi emisiunea bancnotelor nóue iérasu s'a amânatu pe timpu nedeterminatu.

Convențiunea pentru Novi-Bazar s'a publicatu în diuare. Cele mai multe o ataca, dar unele chiar opoziționale o găsescu mai buna decâtu cum sperara.

Evacuarea Rumeliei orientale de către rusi s'a începutu, si — precum se scrie — pâna în finea lui junie nici unu soldatu rusu nu va mai rămâne pe teritoriul acelei provincie. Noul guvernatoru, Aleco pasia, va primi în curându frânele guvernării. Elu si-a si luatu titlul de „principele Aleco al Rumeliei orientale“.

Principele Battenberg a fost numitu de către țiarul „generalu rusescu“. Elu va merge din Livadia, unde a primitu deputațiunea din Bulgaria, la Viena, Paris si Londra, apoi la Constantinopol, si în urma se va întorce la Târnova spre a face juramântul. Resiedința lui va fi Sofia. Turci'a a protestatu în contra aceluși al statutului bulgaru, prin care se decretéza ereditatea tronului.

Literatura si arti

DI P. S. Aurelianu a publicatu la Bucuresci o brosiura prețioasă, intitulata: „Economia rurala la Romani.“ I. Ochire generala. Instrumente agricole. Amendamente si îngrășaminte. Brosiur'a e estrasa din Analele Societății academice române, tomul XI.

DI dr. Augustinu Lauranu, profesoru la preparandi'a româna din Oradea-mare, a scosu de sub tiparu totu acolo iérasu o lucrare nóua a sa, si anume: „Crescerea poporala“, manualu pedagogico didacticu pentru luminatori populuri, prelucratu dupa Ignățiu Bárány. Diligint'a cu care dl Lauranu a începutu sè cultiveze acestu ramu al literaturii nóstre, merita tota laud'a. Încâtu privesce însasi lucrarea, aceea e scrisa în o limba destul de corecta. N'ar fi stricatu, de cumva ar mai fi scurtat'o. Dar si asiá va face serviciu bune învetiatorilor si preoților. De aceea o si recomandâmu atențiunii lor. Prețiu 1 fl. 30 cr., cu postcipațiune 1 fl. 50 cr. Legata, cu 25, 40, 70 cr. mai multu.

Societatea academica va tipari în anul acesta scrierea lui Cantemir, de curându descoperita si intitulata: „Istoria Ieroglifica.“ DI Al. I. Odobescu pregătesce unu studiu preliminaru si unu glosaru de tota însemnatarea. Asemenea se vor publica si alte scrieri ale lui Cantemir. Cu tipărirea „Divanului lumii“ a fost însărcinatu dl Sion; dl Hașdeu cu tipărirea „Psaltirei“ lui Coresi.

„**Școl'a Româna**“, în fasciur'a VI, face unu „ultimu apelu“ către publicul românu, cá sè o spriginésca. Poti bate toc'a la urechi'a surdului.

La Bucuresci, în editur'a librăriei „Fratilor Ioanițiu“, va aparé în fascicule de 3—4 côle istori'a resboiului româno-ruso-turecu, sub titlul: „Episode din istori'a resboiului independenței române.“ Aceste fascicule vor cuprinde, două numai istori'a în generalu a resboiului, iér celelalte fascicule fia-care va cuprinde în detaliu tóte luptele victoriose ce armat'a româna a tînutu peptu cu armat'a turca. Tóte vor avé cá premiu câte unu tablou litografiatu în coloru, represintându câte unu episod; si anume luptele dela Grivicia, 2 tablouri; luptele dela Plevna, 2; bataliile dela Opanes, Smêrdan, Rahova, Vidin, 5 tablouri; trecerea armatei române în Dobrogea, 1 tablou. Din aceste fascicule a

aparutu deja, si ni s'a tramisu: Prisonierul românu de la Plevna, si tablourile Caderea Plevnei sèu Osman pasia ranitu se preda prisionieru. O lectura interesanta si unu tablou frumosu. Prețiu fia-carei fascicule este de 2 lei 50 bani, împreuna cu unu tablou.

DI Georgiu Popu, secretariu finanțialu în Alba-Iulia, a scosu de sub tipariu a două brosiura din „Îndreptariul practic cu tóte afacerile finanțiale.“ Prețiu unei brosiuri e 30 cr. Bani sunt a se tramite la tipografi'a seminarului gr. c. din Blasiu.

Darea de sèma asupra procesului de presa al dlui G. Baritiu, în cestiunea colectelor pentru soldatii români raniti, a eșitu si în edițiune separata, dupa „Observatoriul.“ Prețiu 25 cr.

Cărți nóue: „Geografi'a căilor ferate“, partea I Europa, de Z. Calmar, Bucuresci. — **N. Andriscu Bogdanu**: „Scrieri“, fascicul'a prima, cuprinđindu o drama, o novela, poesii si o comedi'a, Iasi. — **Dr. Calender**: „Despre cosmetice cu basa de plumbu si efectele lor vatematòre asupra sănătății“, Bucuresci. — **Dr. Ch. Paunescu**: „Elemente de higiena publica si privata“, Ploesci.

Biserica si școl'a.

Sinodul archidiecesei Sibiiului în ședințele sale din urma, despre cari din lips'a spaciului nu puturamu publicá rapòrtele tramise de corespundintele nostru, a desbatutu referadele diferitelor comisii, si a alesu pe membrii în senatul școlaru si în celu epitropescu, precum si în comisiunea generala.

Aflâmu cu bucuria, cá la universitatea d'acei iérasu a fost premiau unu tineru românu. Acestu bravu june e dl George Creniceanu, medicinistu, carele a obținutu premiul pentru o tema din oculoșica. De asta-data însemnâmu, cá în anul trecut totu la acésta facultate, unu altu tineru românu, dl Augustin Dumitreanu, a fost premiau pentru o lucrare din anatomia patologica.

Instrucțiunea în Dobrogea. La 10/22 aprilie s'a deschisu în orașul Chili'a, din județul Tulcea, o școl'a de baeti, si o alt'a în comuna rurara Niculitelu. În diu'a de 21 apr. v. s'a înauguratu deschiderea școléi de fete din Costanța.

Iacob Gorove, proprietariu în Oradea-mare si Virtisiu, afara de alte legate ale sale, a lasatu si școléi române din Virtisiu 1000 fl.

Ce e nou?

Maj. Sa regin'a rentorcându-se la Viena, a trei'a di s'a si dusu la Ischl, unde va petrece o mare parte a sezonului de bai.

Moștenitoriul de tron Rudolf face multe si pré interesante excursiuni în Spania. Va visitá si Gibraltarul, Sevilla si apoi va merge si la Lisabona.

Principess'a Gizella, dupa ce a petrecutu câte-va septemâni în Viena si Budapesta, s'a rentorsu dimpreuna cu unchiul ei, principele Ludovicu, acasa în München.

Schmerling în zilele trecute a serbatu iubileul seu de 50 ani cá funcționaru al statului. Cu asta ocașione clubul scientificu a arangiatu unu banchetu, la care Schmerling a tînutu unu toastu, đicându cá de si elu n'a pututu sè realizeze unitatea monarhieii, spera înse cá aceea se va face.

Din Lugosiu ni se scrie, cá procesul în contra direcțiunii casei de pastrare de acolo, care din caus'a dilapidărilor a cadutu causându pagabe enorme, s'a pertractatu în septemân'a trecuta. Hammer (directoru) fu condamnatu la 4 ani, Scherf la 2 si Schönfeld la 1.

Pentru serbarea nuntii de aur a perechi imperatesci germâne se facu mari pregatiri la Berlin. Festivitățile se vor începe la 11 iunie; atunci se vor primi deputațiunile, de cari deja 1680 s'au însinuat. După primire, parechi'a domnitore se va binecuvântă, ier sér'a va fi reprezentatiune de gala în teatrul de opera. La 12 iunie va fi mare parada pe piața bisericeii, după miédiadi prândiu la curte, sér'a serata totu acolo. Se vor acordă si niște agratiari.

Principes'a Paulina de Waldeck-Pyrmont, care a petrecutu câteva luni la Bucuresci la matus'a sa Dómnia României, s'a rentorsu la Arolsen, capital'a principatului Waldeck.

O istoriã picanta cerculeza prin diuarele opoziționale unguresci din Budapesta. Anume se dice, cã în o siedintia a unei comisii dietale, dl ministru-presiedinte Tisza, după ce a respunsu unui deputatu din opozițiune, bar. Liphay, relasându-se pe scaunu, i-ar fi adausu mai încetu, dar totusi destul de auđibilu pentru cei din apropiarea lui, niște cuvinte fôrte inparlamentare. De ôra ce acea siedintia s'a tinutu după prândiu, diuarele comentéza scirea acést'a cu niște observațiuni câtu se pôte de picante.

Casatori'a regelui Alfonso cu principes'a austriaca Maria Cristina Henrietta, precum se dice, nu este numai o scire jurnalistica, ci o hotarire positiva. Pețirea oficiala se va face în scurtu timp, ier ospetiu va urmã numai după espiarea anului de doliu al junelui rege. Principes'a e de 21 ani.

Fii'ca lui Miletiçu, precum scriu diuarele, acusi va fi primita în audientia de câtra regele, spre a cere grația pentru parintele seu.

În contra lui Mocsáry. Diuariul „Hon“ publica o declarațiune subserisa de 164 alegatori din orasiul Halas, unde Mocsáry a fost alesu deputatu. În acea declarațiune dènsii dicu, cã li-i rușine, cã deputatul orasiului Halas s'a pusu pe unu terenu cu „popii românesci cari nu sciu carte“ si cu Strevoiu, Gebbel, Polit, si „cu alti agitatori naționali.“

Sciri scurte. Regele a daruitu 2000 fl. pentru ajutorarea locuitorilor din Zerind pagubiti prin esundarea Crisului. — **În padurile statului român**u în judetiul Némțiu zacu la pamântu resturnati de furtuni peste 20,000 copaci. — **Muscele columbace** s'au ivitu si prin comitatul Hunedórei. — **Între damele române** cari au asistatu la pertractarea procesului de presa al dlui Baritiu s'a înșiratu din gresiela si dn'a Iudita Secula în locu de dn'a Ana Francu. — **Dl George Dringou** si-a mutat cancelari'a advocatiãla din Tinca la Oradea-mare.

Flamur'a lui Hymen.

Dl Emil I. Ghica la 12 maiu a serbatu cunun'iã sa cu domnisiór'a Ecaterina Florescu la Bucuresci. La acestu actu solemn u asistatu unu publicu numerosu.

Suvenirea mortilor.

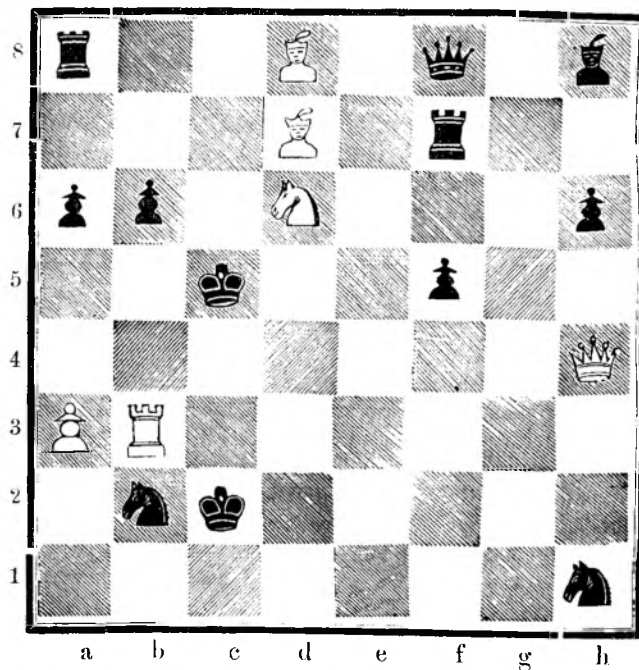
George Muresianu, unu tineru de 27 ani, care si-a facutu studiile tehnice în Budapesta, pe spesele dlui George Mocioni, mai apoi în șcôla de agronomiã din M. Ovar, cu unu stipendiu dela archiducele Albrecht, a repausatu la finea lunei trecute în Arad. Elu a fost nascutu în Vlaicovetu, comitatul Torontal.

Alesandru Morariu, clericu III în Sibiiu, a repausatu la 17/29 aprilie, în etate de 22 ani.

Problema de șiacu.

— De A. Viforu. —

Negru.

Albu.

Albul începe si la a cincea trasura dice matt.

Terminul de deslegare e 29 maiu. Cã totu-de-una, si de asta-data se va sorti o carte.

Deslegarea problemei de șiacu din nr. 25:

Albu.	Negrn.
1. Rn.c5—d4	c6—c5 (a)
2. Rn.d4—d5 : †	Re6—d5 :
3. Fe8—f7 matt.	

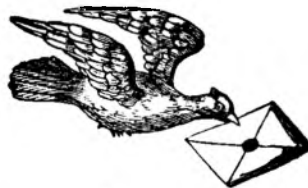
a)	Re6—f5 (b)
1.	R s. F. Ru
2. Rnd4—e4 : †	
3. Te8—g6—d7 matt.	

b)	e4—f3 :
1.	Re6—e5
2. Rnd4—g4 †	
3. d2—d4 matt.	

Bine au deslegat'o dnii Iosifu Popescu, Nicolae Ardeleanu si Andreiu Lazin.

Premiu l'a câștigatu dl Andreiu Lazin în Paulisi.

Post'a Redacțiunii.

Versurile: Asiã sũm eu, Când me vedu, Numai dorul, nu se potu publicã.

Ferestrau. Soc. elev. mec. Costul a celor numere e 1 galbenu. După primire, numerile se vor tramite îndata.

La lir'a mea. Scrie-vei dta si mai frumosiële decâtu ast'a.

Dsiórei E. L. in Timisióra. A sositu în momentul din urma. I vom face locu câtu mai curéndu.

Rug'a din Secusigiu va urmã în nrul viitoru, cãci în acesta nu i-a mai remasu locu.

Dlui T. A. in Brasiovu. Îndata după terminarea articolului care se începe în nrul presente.

Paris. Nitiã rabdare!

Corespondintilor nostrii. Ceremu raporturi scurte si despre rezultatele esamenelor școlare, cari se vor începe acusi.

Proprietaru, redactoru respundietoru si editoru : **IOSIFU VULCANU.**

Cu tipariulu lui Alesandru Kocsi in Budapest'a. 1879. Bulevard-Museu nr. 10.